

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a sudcov JUDr. Soni Mesiarkinovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v právnej veci žalobcu **EOS KSI Slovensko, s.r.o.**, so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, IČO: 35 724 803, zastúpeného advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, proti žalovanému **Š. H.**, bývajúcemu v D., zastúpenému advokátskou kanceláriou JUDr. Eckmann, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Mierové námestie 14, **o zaplatenie 1 177,92 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 11C 123/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. decembra 2013 sp.zn. 13Co 75/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a**.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 25. októbra 2012 č.k. 11C 123/2011-134 zamietol žalobu a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že zmluva o dodávke plynu uzatvorená dňa 8. októbra 2008 medzi právnym predchodcom žalobcu (Slovenský plynárenský priemysel a.s.) a žalovaným na odberné miesto vo Z., je

relatívne neplatná v zmysle § 49a v spojení s § 40a Občianskeho zákonníka. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalovaný nikdy nebol vlastníkom, spoluvlastníkom, ani nájomcom rodinného domu na U.. V období od 9. októbra 2008 do 13. mája 2009, za ktoré boli dodávky plynu vyúčtované, bola vlastníkom tejto nehnuteľnosti obchodná spoločnosť Centros, s.r.o., Turčianske Teplice, ktorá potvrdila, že žalovaného nikdy nesplnomocnila na uzavretie zmluvy o dodávke plynu. Konštatoval, že takúto zmluvu by priamo žalovaný, ktorý nebol vlastníkom nehnuteľnosti, ani nemohol uzavrieť. Ďalej súd poukázal na nesprávne trvalé bydlisko žalovaného uvedené v zmluve o dodávke plynu a tiež na tú okolnosť, že všetky vyúčtovania a upomienky adresované žalovanému zasielal právny predchodca žalobcu na adresu odberného miesta, ktoré žalovanému nikdy nepatrilo a kde nikdy nemal trvalý ani prechodný pobyt. Vzhľadom k tomu, že žalovaný sa relatívnej neplatnosti zmluvy riadne dovolal, súd žalobu ako nedôvodnú zamietol. Trovy konania žalovanému nepriznal, pretože si ich neuplatnil. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 3. decembra 2013 sp.zn. 13Co 75/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 177,92 € a nahradiť mu trovy konania vo výške 141 € a trovy právneho zastúpenia v prvostupňovom a odvolacom konaní vo výške 400,37 € na účet právneho zástupcu, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že ustanovenie § 49a Občianskeho zákonníka predstavuje prípad tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorej sa môže dovolať oprávnená osoba len v rámci 3-ročnej premlčacej doby podľa ustanovenia § 100 ods. 1 a 101 Občianskeho zákonníka. V prejednávacom prípade sa žalovaný dovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu – zmluvy o dodávke plynu z 8. októbra 2008, písomným podaním zo 16. mája 2012. Proti tomu vzniesol žalobca v odvolaní námietku premlčania, na ktorú odvolací súd musel prihliadnuť, pretože námietka premlčania môže byť vznesená v ktoromkoľvek štádiu konania až do právoplatného skončenia veci a netýka sa jej koncentračná zásada vyjadrená v ustanovení § 120 ods. 4 a § 205a O.s.p. Z dôvodu iného právneho posúdenia veci odvolací súd postupoval v zmysle § 212 ods. 3 O.s.p. a vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k novej aplikácii ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súvislosti so žalobcom vznesenou námietkou premlčania. I keď žalovaný tvrdil, že zmluva je absolútne neplatná v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že v konaní nebola preukázaná absolútna neplatnosť zmluvy o dodávke plynu. Aj okresný súd správne ustálil, že z dôvodov tvrdených žalovaným, išlo o relatívnu neplatnosť zmluvy podľa § 49a

Občianskeho zákonníka, i keď do odôvodnenia spôsobom vyvolávajúcim na strane žalovaného dvojaký výklad začlenil aj ustanovenie § 37 Občianskeho zákonníka, z kontextu odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu napokon jednoznačne vyplýval záver o relatívnej neplatnosti zmluvy. Hoci sa teda žalovaný úspešne dovolal relatívnej neplatnosti zmluvy o dodávke plynu, musel odvolací súd akceptovať žalobcom dôvodne vznesenú námietku premlčania v zmysle § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka a napadnuté rozhodnutie okresného súdu zmenil tak, že žalobe vyhovel (§ 220 O.s.p.). O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods.2 O.s.p. v spojení s § 142 ods.1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) v zmysle § 238 ods.1 O.s.p. pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a žiadal, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že potvrdí rozsudok okresného súdu ako vecne správny. Bol toho názoru, že sporná zmluva o dodávke plynu z 8. októbra 2008 je absolútne neplatná v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre absenciu vážnosti vôle smerujúcej k uzavretiu zmluvy a vyvolaniu následkov tohto právneho úkonu, na jeho strane. Absolútnu neplatnosť právneho úkonu pritom možno namietat' kedykoľvek a súd je povinný na ňu prihliadať ex offa. Z tohto dôvodu bolo nesprávne rozhodnutie odvolacieho súdu založené na závere, že zmluva o dodávke plynu je relatívne neplatná podľa § 49a Občianskeho zákonníka a ani ustanovenia § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka sa na danú vec nevzťahovali. Dovolateľ tvrdil, že nikdy neprejavil vážnu vôľu uzatvoriť zmluvu o dodávke plynu a vyvolať právne následky sledované takouto zmluvou. Namietal, že ani okresný súd neposúdil vec po právnej stránke správne, keď zmluvu nevyhodnotil v zmysle ustanovenia § 37 ods.1 Občianskeho zákonníka ako absolútne neplatnú. Vzhľadom k tomu, že bol v konaní pred okresným súdom z pohľadu jeho výsledku úspešný, nemal dôvod podávať odvolanie len proti dôvodom rozhodnutia, čo navyše ani nie je prípustné s poukazom na ustanovenie § 202 ods. 4 O.s.p. Na tento nedostatok však upozornil už vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu. Mal za to, že výsledky vykonaného dokazovania jednoznačne potvrdili jeho tvrdenia o neexistencii vážnosti prejavu vôle uzavrieť zmluvu o dodávke plynu s poukazom na nesprávne údaje v zmluve týkajúce sa jeho bydliska. V prípade reálneho záujmu o založenie zmluvného vzťahu by totiž dodávateľ nepochybne požadoval predloženie jeho identifikačného dokladu za účelom správneho vyplnenia relevantných údajov, k čomu však nikdy nedošlo. K spornej nehnuteľnosti nemal žiaden právny vzťah a ani okolnosť, že jeho dcéra bola istý čas v prenájme tohto domu nebola dôkazom preukazujúcim opodstatnenosť uplatneného nároku

žalobcu. Žalovaný v konaní nikdy netvrdil, že nebol prítomný pri výmene plynomera na odbernom mieste, avšak opakovane namietal, že nemal vôľu vstupovať do právneho vzťahu so žalobcom.

Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená osoba (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, preto je v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. procesne prípustné.

Dovolanie môže byť podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uvedenými dovolacími dôvodmi, vrátane ich obsahového vymedzenia. Na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) však prihliada Najvyšší súd Slovenskej republiky ex offo v zmysle povinnosti uloženej mu ustanovením § 242 ods. 1 O.s.p., teda bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto opravnom prostriedku uplatnené.

V prejednávanej veci žalovaný v dovolaní výslovne procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. a ani tzv. inú vadu konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods.2 písm. b/ O.s.p.) netvrdil a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Dovolací súd následne pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalovaným (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Pre účely prejednávanej veci dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že pri tomto dovolacom dôvode je dovolací prieskum obmedzený v tom smere, že sa týka len tých právnych otázok, ktoré boli dovolateľom výslovne vymedzené. Preto sa názor dovolacieho súdu o správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu môže zakladať len na zodpovedaní tých otázok, ktoré dovolateľ v dovolaní výslovne špecifikoval. Inými slovami záver dovolacieho súdu o vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, môže byť založený len na tom podklade, že práve otázky označené dovolateľom odvolací súd vyriešil v súlade so zákonom.

Dovolateľova argumentácia o nesprávnosti záveru odvolacieho súdu (a napokon aj okresného súdu) o relatívnej neplatnosti zmluvy o dodávke plynu v zmysle § 49a Občianskeho zákonníka bola založená na tvrdení, že zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre absenciu vážnosti vôle dovolateľa túto zmluvu uzavrieť, respektíve pre neexistenciu vôle dovolateľa vstúpiť do takéhoto záväzkového vzťahu s právnym predchodcom žalobcu. Po preskúmaní veci však dovolací súd nezistil, že by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnom právnom posúdení a tvrdenia dovolateľa s ohľadom na zistené skutkové okolnosti veci boli len účelovou obranou, ktorá nebola spôsobilá spochybniť závery oboch súdov nižšieho stupňa ohľadom vylúčenia absolútnej neplatnosti spornej zmluvy.

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Podľa § 40a veta prvá Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

Podľa § 49a Občianskeho zákonníka, právny úkon je neplatný, ak ho konajúca osoba urobila v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a osoba, ktorej bol právny úkon určený, tento omyl vyvolala alebo o ňom musela vedieť. Právny úkon je takisto neplatný, ak omyl táto osoba vyvolala úmyselne. Omyl v pohnútku nerobí právny úkon neplatným.

Náležitosťou každého právneho úkonu musí byť samozrejme aj vôľa smerujúca k uskutočneniu tohto úkonu. K tomu, aby bol úkon platný a vyvolal právne následky, je nevyhnutné, aby vôľa bola bezvadná, teda mala zákonom požadovanú kvalitu v podobe jej slobody, vážnosti, určitosti a zrozumiteľnosti. Vôľa konajúceho subjektu musí zahŕňať nielen rozhodnutie k učeniu právneho úkonu, ale aj predstavu o reálnom obsahu tohto úkonu vrátane jeho právnych následkov. Iba v takomto prípade je možné hovoriť o znaku „vážnosti“ vôle konajúceho subjektu.

Pri posudzovaní vážnosti vôle pritom treba vychádzať predovšetkým z princípu právnej istoty a princípu ochrany dobrej viery účastníka zmluvného vzťahu. Princíp právnej istoty vyžaduje, aby sa pochybnosti o vážnosti vôle konajúceho, ktorý konal len na „oko“ teda úkon nemienil vážne, pričítali na ťarchu konajúceho v prospech platnosti úkonu. Princíp ochrany dobrej viery adresáta právneho úkonu potom poskytuje ochranu druhého účastníka právneho úkonu, za predpokladu, že mu nemohlo byť subjektívne alebo z objektívnych okolností, za ktorých bol úkon urobený, známe, že právny úkon nie je mienený vážne.

Vzhľadom k tomu, že vôľu nie je možné objektívne skúmať, o jej obsahu svedčí len jej vonkajšia manifestácia, teda jej prejav, ktorým konajúci subjekt urobí svoju vôľu rozpoznateľnú pre okolie. Vonkajší prejav vôle potom v súhrne s konkrétnymi okolnosťami, za ktorých bol urobený, dáva v prípade pochybností odpoveď na otázku, či úkon bol urobený vážne a či konajúca osoba skutočne chcela vyvolať účinky, ktoré zákon s takýmto prejavom

vôle spája. Pre spochybnenie vážnosti vôle však nepostačuje subjektívne presvedčenie konajúceho subjektu, že sú tu okolnosti, z ktorých je zrejmé, že jeho vôľa nebola vážna, ale existencia takých okolností, z ktorých druhá strana musela rozpoznať, že vôľa konajúceho nie je vážna. O nedostatok vážnosti vôle by teda nešlo, aj keby konajúci subjekt skutočne nechcel úkon urobiť, pretože k vnútornej výhrade sa pri posudzovaní vážnosti vôle a platnosti právneho úkonu neprihliada.

Vychádzajúc z týchto teoretických východísk dovolací súd považuje záver odvolacieho súdu, že zmluva o dodávke plynu uzatvorená medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným nie je absolútne neplatná v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, za vecne správny. Dovolateľ postavil celú svoju argumentáciu o absolútnej neplatnosti zmluvy na tvrdení, že nikdy neprejavil vážnu vôľu uzavrieť zmluvu o dodávke plynu s právnym predchodcom žalobcu. Aby však jeho argumentácia bola právne relevantná, museli by okolnosti uzatvárania zmluvy vyvolávať pochybnosti o vážnosti jeho skutočnej vôle zmluvu uzavrieť. Z obsahu spisu a zisteného skutkového stavu súdmi nižších stupňov, ale takéto okolnosti nevyplývajú. Predovšetkým, už len zo samotnej zmluvy je zrejmé, že bola riadne a zreteľným spôsobom označená ako „zmluva o dodávke plynu“, a nie ako žiadosť o výmenu plynomeru. Žalovaný v podaní zo 16.mája 2012 (čl. 80 spisu) uviedol : „bývalá majiteľka ma požiadala o pomoc pri prepise plynu. Prepis plynu sa robil z dôvodu predaja nehnuteľnosti...“. Žalovaný teda mal reálnu predstavu o obsahu úkonu, ktorého bol účastný. K jeho obrane spočívajúcej v tvrdení, že si neprečítal dokument, ktorý podpisoval, sa dá povedať len toľko, že stále platí stará rímska zásada „právo patrí bdelym, pozorným, ostražitým, bedlivým, (vigilantibus iura scripta sunt), ktorá vyžaduje, aby každý zachoval aspoň minimálnu mieru opatrnosti, ku ktorej určite patrí aj znalosť obsahu dokumentu šifrovaného vlastnou rukou; pokiaľ takto žalovaný nekonal a neprečítal si dokument, ktorý podpísal, musí znášať dôsledky svojho konania a túto okolnosť nemožno pričítať na ťarchu žalobcu. V zmluve o dodávke plynu sa tiež uvádza, že žalovaný pri jej podpise zaplatil zálohu v sume 3 500 Sk, čo úplne vylučuje jeho tvrdenia o tom, že zmluvu uzatvoriť nechcel a tiež jeho nevedomosť o tom, za akým účelom záloha bola platená. Nesprávne uvedený údaj na zmluve ohľadom jeho trvalého pobytu, nie je dostatočný argument pre tvrdenie o neexistencii vážnosti vôle uzavrieť zmluvu a za podstatnú okolnosť nemožno vziať ani to, že nemal k nehnuteľnosti žiaden právny vzťah a neužíval ju. Pohnútky (motív) konania je totiž bez právneho významu a pre posudzovanie platnosti právneho úkonu je právne irelevantná. I keď sa dá usudzovať z tej okolnosti, že dcéra žalovaného mala nehnuteľnosť

v prenájme a v žiadosti o zmenu odberateľa na odbernom mieste Zvolen ulica 11. marca 340/1 zo dňa 4. septembra 2008, ktorú vlastnoručne podpísal žalovaný (č.l. 133 spisu), je zaškrtnutá kolónka „Plus Senior“. Tvrdenia žalovaného o neexistencii vôle uzavrieť zmluvu vylučujú aj v spise založené listinné doklady, a to už spomenutá žiadosť o zmenu odberateľa zo dňa 9. septembra 2008 podpísaná žalovaným, kde sa okrem iného uvádza adresa trvalého pobytu žalovaného a ako korešpondenčná adresa je uvedené „Z.“, preto bola všetka korešpondencia týkajúca sa zmluvy doručovaná práve na túto adresu a nie na adresu trvalého pobytu žalovaného. Ďalším relevantným listinným dokladom je vyhlásenie vlastníka nehnuteľnosti zo dňa 13. októbra 2008 (vid' č.l. 131 spisu), v ktorom vlastník udelil súhlas s uzatvorením zmluvy o dodávke plynu na nájomcu Š. H., bytom v D.. Napokon aj samotné správanie žalovaného, ktorý v podanom odpore proti platobnému rozkazu zo dňa 16. júna 2011 (č.l. 22 spisu) uznal žalovanú pohľadávku, v spojitosti s ostatnými skutkovými zisteniami, vylučuje tvrdenia žalovaného o neexistencii jeho vážnej vôle uzavrieť zmluvu o dodávke plynu s právnym predchodcom žalobcu.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd uzatvára, že pokiaľ súdy nižšieho stupňa založili svoje rozhodnutie na tom právnom závere, že zmluva o dodávke plynu nie je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, bolo toto právne posúdenie veci správne a dovolací súd sa s ním v plnom rozsahu stotožňuje. Keďže žalovaný neopodstatnene namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, dovolací súd jeho dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože si ich neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2016

JUDr. Helena Haukvitzová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová